

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. spalio 18 d.

Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų
Grazinos Davidonienės (kolegijos pirmininkė), Donato Šerno (pranešėjas) ir Algirdo Taminsko,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnaginėjo civilinę bylą pagal **suinteresuoto asmens Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos** kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo 2023 m. balandžio 4 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal pareiškėjos mažosios bendrijos „APS trans“ atskirąjį skundą dėl Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. gruodžio 30 d. nutarties ir 2023 m. sausio 24 d. papildomos nutarties civilinėje byloje pagal pareiškėjos mažosios bendrijos „APStrans“ skundą dėl antstolio veiksmų, suinteresuoti asmenys I. T. (I. T.), antstolė I. B. ir Lietuvos vežėjų profesinė sąjunga.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl proceso teisės normų, reglamentuojančių atstovavimo teisinius santykius vykdymo procese, aiškinimo ir taikymo.
2. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2021 m. spalio 29 d. sprendimu civilinėje byloje Nr. e2-19971-996/2021 atmetė ieškovės MB „APS trans“ ieškinį atsakovui I. T. dėl Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Vilniaus darbo ginčų komisijos 2021 m. balandžio 20 d. sprendimo darbo byloje panaikinimo. Teismas priteisė atsakovui I. T. iš ieškovės MB „APS trans“ 1167,37 Eur galutinį atsiskaitymą ir 1000 Eur (atskaicius mokesčius) netesybas ir priteisė atsakovo atstovei Lietuvos vežėjų profesinei sąjungai iš ieškovės MB „APS trans“ 700,20 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
3. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2022 m. vasario 14 d. išdavė vykdomąjį raštą, kuriame nurodyta, kad Vilniaus miesto apylinkės teismo 2021 m. spalio 29 d. sprendimu nuspresta priteisti: atsakovui I. T. iš ieškovės MB „APS trans“ 1167,37 Eur (atskaicius mokesčius) galutinį atsiskaitymą ir 1000 Eur (atskaicius mokesčius) netesybas; atsakovo atstovei Lietuvos vežėjų profesinei sąjungai iš ieškovės MB „APS trans“ 700,20 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą; atsakovo atstovei Lietuvos vežėjų profesinei sąjungai iš ieškovės MB „APS trans“ 700,20 Eur bylinėjimosi išlaidų, patirtų bylą nagrinėjant apeliacinės instancijos teisme, atlyginimą. Vykdomajame rašte nurodyta, kad ieškovė yra I. T. ir Lietuvos vežėjų profesinė sąjunga, skolininkė – MB „APS trans“.
4. Antstolė I. B. 2022 m. kovo 8 d. patvarkymu Nr. S-22-11-6483 priėmė ieškotojo I. T. pateiktą vykdomąjį dokumentą, kuriame nurodyta, kad vykdomas ieškojimas dėl 700,20 Eur bylinėjimosi išlaidų, 700,20 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo, 2167,37 Eur skolos.
5. MB „APStrans“ kreipėsi į teismą su skundu, prašydama panaikinti antstolės I. B. 2022 m. kovo 8 d. patvarkymą Nr. S-22-11-6483. Pareiškėja nurodė, kad antstolės veiksmai neteisėti, nes išduotame vykdomajame rašte nurodyta, jog I. T. turi teisę išieškoti tik 2167,37 Eur skolos, o atlyginti 1400,40 Eur bylinėjimosi išlaidas jam nepriteista. Ši antstolės nurodoma suma priteista Lietuvos vežėjų profesinei sąjungai, todėl antstolė neteisėtai vykdo 1400,40 Eur sumos ieškojimą I. T. naudai. Be to, I. T. iš viso nesikreipė į antstolę, todėl ir 2167,37 Eur suma jam išieškoma neteisėtai.
6. Antstolė I. B. 2022 m. kovo 25 d. patvarkymu pareiškėjos skundą tenkino iš dalies: 1) perskaiciuotą vykdymo išlaidų apskaičiavimą bei raginimą įvykdyti sprendimą persiuntę skolininkei (pareiškėjai); 2) informavo Lietuvos vežėjų profesinę sąjungą, kad ši pateiktų savo kreditoriaus reikalavimą bendra tvarka per Antstolių informacinę sistemą; 3) atsisakė tenkinti pareiškėjos prašymą dėl advokato išlaidų atlyginimo. Antstolė nurodė, kad nagrinėjamu atveju teismas išdavė tik vieną vykdomąjį raštą, kuriame nurodyti du ieškovėms. Kadangi pateiktame prašyme priimti vykdomąjį dokumentą vykdyti nurodytas tik vienas kreditorius I. T., ieškovėms Lietuvos vežėjų profesinei sąjungai siūlytina pakartotinai kreiptis su vykdomuoju raštu dėl 1400,40 Eur skolos ieškojimo bendra tvarka, o vykdomojoje byloje ieškotojui I. T. išieškoma suma mažintina iki 2167,37 Eur, atitinkamai perskaiciuojant vykdymo išlaidas ir priimant naują raginimą įvykdyti sprendimą.
7. Antstolė nenustatė akivaizdžių klaidų priimti vykdomąjį dokumentą ir pradėti vykdymo veiksmus. Pažymėjo, kad vykdomąjį dokumentą pateikė vykdyti ieškotojo atstovas, kartu pridėdamas įgaliojimą ir atstovavimo sutartį. Be to, prašyme priimti vykdyti vykdomąjį dokumentą nurodyta visa vykdomajame rašte nurodyta suma, atstovavimo sutartimi I. T. davė sutikimą, kad priteistina suma būtų pervesta į Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos sąskaitą. Realiai įvykdžius visą vykdomąjį dokumentą, būtų išvengta ir didesnių skolininkės išlaidų, nes nereikėtų mokėti dviejų administravimo mokesčių už kiekvieną bylą atskirai ir būtų skaičiuojamas tik vienas bendras atlygis.
8. MB „APStrans“ 2022 m. balandžio 4 d. skundu dėl antstolės I. B. veiksmų prašė panaikinti 2022 m. kovo 25 d. patvarkymą tenkinti

skundą dėl antstolės veiksmų iš dalies dalį, kuria nuspręsta toliau tęsti 2167,37 Eur skolos išieškojimą iš skolininkės, ir nutraukti išieškojimą iš skolininkės visiškai. Skundas grindžiamas tuo, kad, pareiškėjos teigimu, vykdomojoje byloje esantys dokumentai – 2020 m. gruodžio 30 d. įgaliojimas Nr. 20-637 ir tos pačios datos atstovavimo sutartis – nepagrindžia Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos pirmininkės R. K. teisės kreiptis į antstolį ir inicijuoti vykdymo procesą bei išieškoti skolą I. T. naudai.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

9. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2022 m. gruodžio 30 d. nutartimi pareiškėjos MB „APS trans“ skundą atmetė.
10. Teismas nustatė, kad Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. vasario 14 d. vykdomąjį raštą 2022 m. kovo 8 d. antstolei pateikė vykdyti advokato padėjėja D. N., veikdama pagal 2022 m. kovo 7 d. atstovavimo sutartį. Į vykdomąją bylą pateikta ir 2020 m. gruodžio 30 d. atstovavimo sutartis, kurioje nurodyta, kad „profesinės sąjungos narys, I. T., sudarydamas šią Atstovavimo sutartį sutinka, kad visa Darbo ginčų komisijoje, visų instancijų teismuose ar taikos susitarimo pagrindu priteistina suma būtų pervedama į Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos atsiskaitomąją sąskaitą“. Be to, 2020 m. gruodžio 30 d. įgaliojimu I. T. trejų metų laikotarpiui įgaliojo Lietuvos vežėjų profesinę sąjungą (jos pirmininkę) atstovauti jam darbo ginčų komisijoje ir visų instancijų teismuose su visomis procesinėmis atstovo teisėmis darbo teisinių santykių byloje su MB „APStrans“. Tuo pačiu įgaliojimu profesinei sąjungai (jos pirmininkei) pavesta atstovaujamojo vardu kreiptis ir rašyti prašymus į Lietuvos Respublikos institucijas, kreiptis ir atsiimti dokumentus iš Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos (toliau – VSDFV) ir Valstybinės mokesčių inspekcijos (toliau – VMI).
11. Teismas nusprendė, jog šie duomenys patvirtina, kad vykdomąjį raštą vykdyti antstolei pateikė I. T. atstovas – pačiame vykdomajame rašte įvardijamas atstovės Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos įgaliotas (perigaliotas) asmuo advokato padėjėja D. N. Todėl antstolė neturėjo teisės nepriimti vykdomojo rašto vykdyti šiuo pareiškėjos nurodomu pagrindu (kad vykdomąjį raštą vykdyti antstolei pateikė neva tam įgaliojimų neturintis asmuo). Teismas padarė išvadą, kad vykdomosios bylos duomenys ir pareiškėjos skundo argumentai nepatvirtina, jog antstolė šioje vykdymo stadijoje būtų pažeidusi vykdymo procesą reglamentuojančias teisės normas.
12. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2023 m. sausio 24 d. papildoma nutartimi išnaginėjo suinteresuoto asmens Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos prašymą dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo priteisimo ir priteisė suinteresuotam asmeniui Lietuvos vežėjų profesinei sąjungai iš pareiškėjos MB „APS trans“ 700,25 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.
13. Vilniaus apygardos teismas 2023 m. balandžio 4 d. nutartimi patenkino pareiškėjos MB „APStrans“ atskirąjį skundą; panaikino Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. gruodžio 30 d. nutartį ir Vilniaus miesto apylinkės teismo 2023 m. sausio 24 d. papildomą nutartį; panaikino antstolės I. B. 2022 m. kovo 8 d. patvarkymą Nr. S-22-11-6483.
14. Teismas nustatė, kad Vilniaus miesto apylinkės teismo 2012 m. vasario 14 d. vykdomąjį raštą vykdyti antstolei 2022 m. kovo 8 d. pateikė advokato Giedriaus Baziulio padėjėja D. N., veikdama pagal 2022 m. kovo 7 d. atstovavimo sutartį. Į vykdomąją bylą pateiktos dvi 2020 m. gruodžio 30 d. atstovavimo sutartys, pasirašytos išieškotojo I. T. ir Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos pirmininkės R. K.: 2020 m. gruodžio 30 d. atstovavimo sutartis Nr. 20-637, pagal kurią išieškotojas I. T. trejų metų laikotarpiui įgaliojo Lietuvos vežėjų profesinę sąjungą (jos pirmininkę) atstovauti jam darbo ginčų komisijoje ir visų instancijų teismuose su visomis procesinėmis atstovo teisėmis darbo teisinių santykių byloje su MB „APStrans“. Šiuo įgaliojimu Lietuvos vežėjų profesinei sąjungai (jos pirmininkei) pavesta atstovaujamojo vardu kreiptis ir rašyti prašymus į Lietuvos Respublikos institucijas, kreiptis ir atsiimti dokumentus iš VSDFV ir VMI; 2020 m. gruodžio 30 d. atstovavimo sutartis, pagal kurią išieškotojo I. T. ir Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos pirmininkės R. K. pasirašyta atstovavimo sutartis, kurioje nurodyta, kad „profesinės sąjungos narys, I. T., sudarydamas šią Atstovavimo sutartį, sutinka, kad visa Darbo ginčų komisijoje, visų instancijų teismuose ar taikos susitarimo pagrindu priteistina suma būtų pervedama į Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos atsiskaitomąją sąskaitą“.
15. Apeliacinės instancijos teismas, nurodęs, kad antstolis nėra prilyginamas valstybės institucijai ar valstybės pareigūnui, padarė išvadą, kad išieškotojas I. T. nėra įgaliojęs Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos kreiptis į antstolį su vykdomuoju raštu dėl priverstinio išieškojimo vykdymo jo vardu. Įvertinęs tai, kad perigaliuojimu suteiktos teisės negali viršyti įtvirtintų įgaliojime, teismas nusprendė, kad, veikdama pagal 2022 m. kovo 7 d. atstovavimo sutartį, advokato padėjėja D. N. neturėjo teisės Vilniaus miesto apylinkės teismo 2012 m. vasario 14 d. vykdomąjį raštą pateikti vykdyti antstoliui. Teismas taip pat nurodė, jog išieškotojo I. T. sutikimas, kad skolininkė pervedtų jo naudai teismo priteistą sumą į Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos sąskaitą, savaime nereikšmia, kad I. T. įgaliojo Lietuvos vežėjų profesinę sąjungą kreiptis į antstolę. Teismas nusprendė, kad antstolė, priimdama vykdyti vykdomąjį dokumentą – Vilniaus miesto apylinkės teismo 2012 m. vasario 14 d. vykdomąjį raštą, netinkamai įvertino 2020 m. gruodžio 30 d. atstovavimo sutartyje Nr. 20-637 I. T. Lietuvos vežėjų profesinei sąjungai suteiktų įgaliojimų apimtį.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai, pareiškimas dėl prisidėjimo prie kasacinio skundo

16. Suinteresuotas asmuo Lietuvos vežėjų profesinė sąjunga kasaciniu skundu prašo panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2023 m. balandžio 4 d. nutartį ir palikti galioti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. gruodžio 30 d. nutartį. Kasacinis skundas grindžiamas šiais pagrindiniais argumentais:
 - 16.1. Iš 2020 m. gruodžio 30 d. įgaliojimo matyti, kad I. T. įgaliojo R. K. jam atstovauti darbo ginčų komisijoje ir visų instancijų teismuose, taip pat kreiptis ir rašyti prašymus į Lietuvos Respublikos institucijas, VSDFV ir VMI. Lietuvos vežėjų profesinė sąjunga sudarė atstovavimo sutartį su advokato padėjėja D. N., kad ši pateiktų vykdomąjį raštą antstolei. Vykdomasis raštas buvo pateiktas per Antstolių informacinę sistemą priverstiniam jo vykdymui. Vykdomąjį raštą pateikė tiek Lietuvos vežėjų profesinė sąjunga, tiek jos atstovė D. N.
 - 16.2. Skundžiama nutartimi nustatyta, kad antstolis nėra institucija. Tačiau antstolis yra vienas iš vykdomosios valdžios ir teisingumo vykdymo dalyvių, vykdančių valstybės jam suteiktas funkcijas. Valstybės institucija yra valstybės funkcijų įgyvendinimo mechanizmo sudedamoji dalis. Toks apibrėžimas nepaneigia, kad antstolio kontora, kaip vienas iš vykdomosios valdžios ir teisingumo vykdymo dalyvių ir elementų, gali būti (yra) vadinama institucija.
 - 16.3. Įstatymas Lietuvos vežėjų profesinei sąjungai suteikia teisę atstovauti savo nariui I. T. teikiant vykdomąjį raštą antstoliui. Lietuvos Respublikos profesinių sąjungų įstatymo 10 straipsnyje nustatyta, kad profesinės sąjungos atstovauja profesinės sąjungos nariams santykiuose su darbdaviu, jo įgaliotu atstovu, gina savo narių darbo ir ekonomines socialines teises ir interesus. Profesinės sąjungos atstovauja savo nariams ir įstatymų nustatyta tvarka gina savo ir savo narių teises ir teisėtus interesus valstybės ir savivaldybių institucijose bei įstaigose (15 straipsnis).
 - 16.4. Suinteresuotų asmenų susitarimai taip pat leidžia Lietuvos vežėjų profesinei sąjungai, atstovaujant savo nariui I. T., pateikti vykdomąjį raštą antstoliui. 2020 m. gruodžio 30 d. I. T. įgaliojimu Lietuvos vežėjų profesinei sąjungai pavesta atstovaujamojo vardu kreiptis ir rašyti prašymus į Lietuvos Respublikos institucijas. Antstoliui pateiktoje 2020 m. gruodžio 30 d. atstovavimo sutartyje nurodyta,

kad I. T. sutinka, jog antstolis išieškotas lėšas pervestų Lietuvos vežėjų profesinei sąjungai. Tai patvirtina, jog Lietuvos vežėjų profesinė sąjunga, atstovaujama jos pirmininkės R. K., įgaliota atstovauti išieškotojui priverstinio išieškojimo procese, įskaitant ir pateikti vykdomąjį raštą antstoliui.

17. Suinteresuotas asmuo I. T. prisidėjimu prie suinteresuoto asmens Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos kasacinio skundo prašo jį patenkinti.
18. Pareiškėja MB „APS trans“ atsiliepimu į kasacinį skundą prašo atmesti kasacinį skundą ir skundžiamą nutartį palikti nepakeistą. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais pagrindiniais argumentais:
 - 18.1. Jeigu į antstolę vis dėlto būtų kreipęsis R. K. perigaliotas asmuo – advokato padėjėja D. N., nagrinėjamoje byloje visų pirma turėtų būti įvertinta ne tik tai, ar pati R. K. turėjo teisę kreiptis į antstolę I. B., t. y. ar antstolis laikytinas Lietuvos Respublikos institucija, bet ir tai, ar R. K. turėjo teisę perigalioti atlikti tokius veiksmus kitą asmenį – advokato padėjėją D. N. – ir faktiškai perigalioti. Įgaliojimas tokios teisės R. K. nesuteikė. D. N., neturėdama teisės būti perigaliota ir apskritai netgi nesant pačios perigaliotojos R. K. teisės kreiptis į antstolį, neturėjo teisės priimti R. K. pavedimo.
 - 18.2. Valstybės priskirtų funkcijų vykdymas savaime nereiškia, kad asmuo vykdo viešojo administravimo funkcijas. Antstolis vykdo funkcijas ne viešojo administravimo (vykdomosios valdžios), o pagal valdžių padalijimo principą išskirtinoje kitoje – teisninės valdžios – srityje. Todėl antstolis ne tik nelaikytinas institucija, bet ir apskritai negali būti pripažįstamas viešojo administravimo arba vykdomosios valdžios subjektu.
 - 18.3. Iš Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos įstatų 2.1 punkto matyti, kad Lietuvos vežėjų profesinė sąjunga turi teisę atstovauti nariams tik Lietuvos Respublikos institucijose. Tačiau antstolė nelaikytina Lietuvos Respublikos institucija. Todėl net profsąjungos įstatai nesuteikia teisės Lietuvos vežėjų profesinei sąjungai kreiptis į antstolį. Lietuvos vežėjų profesinė sąjunga, pažeisdama savo įstatus, bando atstovauti savo nariams ne tik Lietuvos Respublikos institucijose, teismuose, bet ir kreipiantis į antstolius. Profsąjunga tokiu būdu viršija savo įgaliojimus ir jais piktnaudžiauja, į savo sąskaitas išieškodama savo nariams priteistas lėšas, kurias vėliau paskirsto tik jai žinomu būdu.
 - 18.4. 2020 m. gruodžio 30 d. atstovavimo sutartyje I. T. pavedė Lietuvos vežėjų profesinei sąjungai jam atstovauti darbo ginčų komisijoje ir visuose teismuose. Tačiau nesuteikė teisės Lietuvos vežėjų profesinei sąjungai atstovauti jam pas antstolį, kreiptis į antstolį. Nė viename iš į vykdomąją bylą pateiktų minėtų dokumentų neįtvirtinta R. K. teisė kreiptis į antstolę ir inicijuoti vykdymo procesą bei išieškoti skolą I. T. naudai. Tai, kad I. T. sutiko, jog skolininkė pervestų išieškotojo naudai teismo priteistą sumą į Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos sąskaitą, nereiškia, kad jis įgaliojo R. K. kreiptis į antstolę, pateikti vykdomąjį raštą ir inicijuoti išieškojimo procesą tuo atveju, jeigu skolininkė teismo sprendimu priteistos sumos nesumokės išieškotojui.
 - 18.5. Iš viso skolininkės patirtos išlaidos, susijusios su skundo nagrinėjimu pas antstolę ir pirmosios instancijos teisme, sudaro 595 Eur; šiam atskirajam skundui parengti ir pateikti – 250 Eur. Apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai priteisė skolininkės naudai ne visų šių išlaidų atlyginimą, nors visi išlaidoms priteisti reikalingi įrodymai buvo pateikti teismui.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl profesinės sąjungos nario atstovavimo vykdymo procese

19. Asmenys gali vesti savo bylas teisme patys arba per atstovus (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) 51 straipsnio 1 dalis). Asmenų, kurie gali būti teisme atstovais pagal pavedimą, ratas yra apibrėžtas CPK 56 straipsnyje. Fizinį asmenų atstovais pagal pavedimą teisme gali būti profesinės sąjungos, jeigu jos atstovauja profesinės sąjungos nariams darbo teisinių santykių byloje; šiuo atveju bylą teisme veda profesinės sąjungos vienasmenis valdymo organas, įstatymų ar steigimo dokumentų nustatyta tvarka įgalioti kolegialių valdymo organų nariai arba atstovai pagal pavedimą – darbuotojai, turintys aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą, ir (ar) advokatai (advokatų padėjėjai) (CPK 56 straipsnio 1 dalies 5 punktas). Profesinės sąjungos ar asociacijos ar kito viešojo juridinio asmens teisės ir pareigos patvirtinamos atstovaujamojo asmens (profesinės sąjungos nario ar kito viešojo juridinio asmens dalyvio) ir atitinkamai profesinės sąjungos ar asociacijos arba kito viešojo juridinio asmens rašytine sutartimi (CPK 57 straipsnio 3 dalis). Įgaliojimas atstovauti teisme suteikia atstovui teisę atlikti atstovaujamojo vardu visus procesinius veiksmus, išskyrus išimtis, nurodytas įgaliojime (CPK 59 straipsnis).
20. Nagrinėjamoje byloje nustatyta ir neginčijama aplinkybė, kad Lietuvos vežėjų profesinė sąjunga atstovavo I. T., nagrinėjant darbo ginčą, kilusį tarp jo ir darbdavės MB „APS trans“ darbo ginčų komisijoje ir teisme byloje, kurioje Vilniaus miesto apylinkės teismo 2021 m. spalio 29 d. sprendimu atsakovui I. T. iš MB „APS trans“ priteistas 1167,37 Eur galutinis atsiskaitymas ir 1000 Eur netesybų, o I. T. atstovei Lietuvos vežėjų profesinei sąjungai iš MB „APS Trans“ priteista 700,20 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo; papildoma nutartimi atsakovo atstovei Lietuvos vežėjų profesinei sąjungai iš MB „APS trans“ priteista 700,20 Eur bylinėjimosi išlaidų, patirtų bylą nagrinėjant apeliacinės instancijos teisme, atlyginimo. Nagrinėjamoje byloje taip pat nekilo ginčo dėl Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos teisės atstovauti I. T., nagrinėjant darbo ginčą darbo ginčų komisijoje ir teisme. Byloje nagrinėjamas ginčas kilo dėl Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos teisės atstovauti I. T. vykdymo procese, išieškant iš pareiškėjos priteistas sumas.
21. Byloje taip pat nustatyta, kad Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. vasario 14 d. vykdomąjį raštą 2022 m. kovo 8 d. antstolei pateikė vykdyti advokato padėjėja D. N., veikdama pagal 2022 m. kovo 7 d. atstovavimo sutartį. Be to, vykdomojoje byloje buvo pateikta I. T., kaip profesinės sąjungos nario, ir Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos 2020 m. gruodžio 30 d. sudaryta atstovavimo sutartis bei 2020 m. gruodžio 30 d. įgaliojimas Nr. 20-637.
22. Vykdomojo dokumento pateikimo tvarką reglamentuojančio CPK 650 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad vykdomąjį dokumentą antstoliui vykdyti gali pateikti išieškotojas ar jo atstovas, vykdomąjį dokumentą išdavusi institucija ar pareigūnas. Antstolis, gavęs vykdomąjį dokumentą, per tris darbo dienas, o skubaus vykdymo atveju – nedelsdamas patikrina, ar nėra akivaizdžių klaidų priimti vykdomąjį dokumentą ir pradėti vykdymo veiksmus; jeigu yra klaidų vykdomąjį dokumentą priimti vykdyti, antstolis savo patvarkymu atsisako priimti jį vykdyti ir grąžina jį pateikusiam asmeniui, nurodydamas grąžinimo priežastis (CPK 651 straipsnio 1 dalis). Nenustatęs CPK 651 straipsnio 2 dalyje nurodytų

klūčių, antstolis patvarkymu priima vykdomąjį dokumentą ir pradeda jį vykdyti (CPK 651 straipsnio 3 dalis).

23. Viena iš klūčių priimti vykdomąjį dokumentą ir pradėti vykdymo veiksmus, kurios (ne)egzistavimą antstolis turi patikrinti, gavęs vykdomąjį dokumentą vykdyti, yra nurodyta CPK 651 straipsnio 2 dalies 1 punkte: pagal šią normą antstolis turi patikrinti, ar vykdomąjį dokumentą pateikia vykdyti tam teisę turintis asmuo.
24. Nagrinėjamoje byloje kilo ginčas dėl to, ar Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. vasario 14 d. vykdomąjį raštą 2022 m. kovo 8 d. antstolei pateikė vykdyti tam teisę turintis asmuo.
25. Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad vykdomąjį raštą vykdyti antstolei pateikė I. T. atstovas – pačiame vykdomajame rašte įvardijamos atstovės Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos įgaliotas (perigaliotas) asmuo advokato padėjėja D. N., ir padarė išvadą, kad antstolė neturėjo teisės nepriimti vykdomojo rašto vykdyti pareiškėjos nurodomu pagrindu, t. y. kad vykdomąjį raštą vykdyti antstolei pateikė neva tam įgaliojimų neturintis asmuo. Tokią išvadą teismas padarė remdamasis nutarties 21 punkte minėtų dokumentų – 2020 m. gruodžio 30 d. atstovavimo sutarties bei tos pačios datos įgaliojimo – turinio analize.
26. Apeliacinės instancijos teismas skundžiamą nutartimi padarė priešingą išvadą, t. y. nusprendė, išieškotojas I. T. nėra įgaliojęs Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos kreiptis į antstolį su vykdomuoju raštu dėl priverstinio išieškojimo vykdymo jo vardu, todėl, veikdama pagal 2022 m. kovo 7 d. atstovavimo sutartį, advokato padėjėja D. N. neturėjo teisės Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. vasario 14 d. vykdomąjį raštą pateikti vykdyti antstoliui. Tokią išvadą apeliacinės instancijos teismas padarė, remdamasis savo pateiktu vertinimu, kad antstolis nėra prilyginamas valstybės institucijai ar pareigūnui, o išieškotojo I. T. sutikimą, kad skolininkė pervestų išieškotojo naudai teismo priteistą sumą į Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos sąskaitą (išreikštą atstovavimo sutartyje), įvertino kaip savaime nereikšiantį, kad I. T. įgaliojo Lietuvos vežėjų profesinę sąjungą kreiptis į antstolę. Šio teismo vertinimu, antstolė, priimdama vykdyti vykdomąjį dokumentą, netinkamai įvertino 2020 m. gruodžio 30 d. atstovavimo sutartyje Nr. 20-637 I. T. Lietuvos vežėjų profesinei sąjungai suteiktų įgaliojimų apimtį.
27. Kasaciniame skunde suinteresuotas asmuo Lietuvos vežėjų profesinė sąjunga, nesutikdama su tokiais apeliacinės instancijos teismo išvadomis, be kita ko, teigia, kad antstoliui pateiktoje 2020 m. gruodžio 30 d. atstovavimo sutartyje įtvirtintas nurodymas, jog I. T. sutinka, kad antstolis išieškotas lėšas pervestų Lietuvos vežėjų profesinei sąjungai, patvirtina, kad Lietuvos vežėjų profesinė sąjunga, atstovaujama jos pirmininkės R. K., įgaliota atstovauti išieškotojui priverstinio išieškojimo procese, įskaitant pateikti vykdomąjį raštą antstoliui. Teisėjų kolegija šį suinteresuoto asmens teiginį pripažįsta pagrįstu.
28. Minėta, kad profesinės sąjungos ar asociacijos arba kito viešojo juridinio asmens teisės ir pareigos patvirtinamos atstovaujamojo asmens (profesinės sąjungos nario ar kito viešojo juridinio asmens dalyvio) ir atitinkamai profesinės sąjungos ar asociacijos arba kito viešojo juridinio asmens rašytine sutartimi (CPK 57 straipsnio 3 dalis). Įgaliojimas atstovauti teisme suteikia atstovui teisę atlikti atstovaujamojo vardu visus procesinius veiksmus, išskyrus išimtis, nurodytas įgaliojime (CPK 59 straipsnis).
29. I. T., kaip profesinės sąjungos nario, ir Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos 2020 m. gruodžio 30 d. sudaryta atstovavimo sutartimi šalys susitarė, kad profesinė sąjunga atstovauja savo nariui I. T. darbo ginčų komisijoje ir visų instancijų teismuose su visomis atstovo procesinėmis teisėmis darbo santykių byloje su MB „APStrans“. Šioje sutartyje taip pat nurodyta, kad profesinės sąjungos narys I. T., sudarydamas šią atstovavimo sutartį, sutinka, jog visa darbo ginčų komisijoje, visų instancijų teismuose ar taikos susitarimo pagrindu priteistina suma būtų pervesta į Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos atsiskaitomąją sąskaitą; profesinė sąjunga įsipareigoja grąžinti priteistą sumą savo nariui I. T.
30. 2020 m. gruodžio 30 d. įgaliojimu Nr. 20-637 I. T. įgaliojo Lietuvos vežėjų profesinę sąjungą (jos pirmininkę) atstovauti jam darbo ginčų komisijoje ir visų instancijų teismuose su visomis procesinėmis atstovo teisėmis darbo teisinių santykių byloje su MB „APStrans“. Tuo pačiu įgaliojimu profesinei sąjungai (jos pirmininkei) pavesta atstovaujamojo vardu kreiptis ir rašyti prašymus į Lietuvos Respublikos institucijas, kreiptis ir atsiimti dokumentus iš VSDV ir VMI.
31. Taigi, 2020 m. gruodžio 30 d. atstovavimo sutartis vertintina kaip atstovaujamojo asmens (profesinės sąjungos nario) ir profesinės sąjungos rašytinė sutartis, kuria apibrėžtos profesinės sąjungos teisės ir pareigos, susijusios su profesinės sąjungos nario atstovavimu (CPK 57 straipsnio 3 dalis). Atitinkamai 2020 m. gruodžio 30 d. įgaliojimas suteikia atstovui teisę atlikti atstovaujamojo vardu visus procesinius veiksmus, išskyrus jame nurodytas išimtis (CPK 59 straipsnis) Atstovavimo sutartimi atstovui suteikus teises ne tik atstovauti profesinės sąjungos nariui darbo santykių byloje darbo ginčų komisijoje ir visų instancijų teismuose su visomis atstovo procesinėmis teisėmis, bet ir gauti visas šioje byloje priteistas sumas (įsipareigojant vėliau jas grąžinti atstovaujamajam), o įgaliojimu nenustačius jokių teisės atlikti atstovaujamojo vardu visus procesinius veiksmus išimčių, yra pakankamas pagrindas išvadai, kad šie atstovaujamojo ir atstovo sudaryti dokumentai suteikė teisę atstovui (profesinei sąjungai) atstovauti savo nariui ir vykdymo procese, išieškant byloje priteistas sumas. Pažymėtina, kad byloje nėra nustatyta jokių duomenų, iš kurių būtų galima spręsti, jog suinteresuotas asmuo I. T. (atstovaujamas) būtų nepritaręs vykdymo procese atliktiems savo atstovės veiksmams, įskaitant vykdomojo rašto pateikimą vykdyti, prieštaravęs šioms veiksmams, juos skundęs.
32. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad antstolis privalo savo iniciatyva imtis visų teisėtų priemonių, kad sprendimas būtų kuo greičiau ir realiai įvykdytas, ir aktyviai padėti šalims ginti jų teises bei įstatymų saugomus interesus. Antstolio pareiga siekti kuo greitesnio ir realaus sprendimo įvykdymo turi būti atliekama, atsižvelgiant į tai, kad nebūtų pažeidžiami įstatymo reikalavimai ir vykdymo proceso dalyvių teisės bei teisėti interesai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. balandžio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-141-969/2023, 28 punktą ir jame nurodyta kasacinio teismo praktiką).
33. Antstolė, gavusi vykdomąjį raštą ir kartu su juo pateiktus išieškotojo ir jo atstovo atstovavimo santykius patvirtinančius dokumentus – 2020 m. gruodžio 30 d. atstovavimo sutartį ir 2020 m. gruodžio 30 d. įgaliojimą Nr. 20-637 – bei perigaliojimą vykdomąjį raštą pateikusiam asmeniui patvirtinančius dokumentus ir nenustačiusi kitų klūčių vykdomąjį dokumentą priimti vykdyti, remdamasi CPK 651 straipsnio 3 dalimi, teisėtai ir pagrįstai priėmė patvarkymą, kuriuo vykdomąjį dokumentą priėmė vykdyti. Priešingi jos veiksmai neatitiktų kuo greitesnio ir realaus sprendimo įvykdymo tikslo bei vykdymo proceso dalyvių teisių bei teisėtų interesų.
34. Nurodytų argumentų bei byloje nustatytų aplinkybių pagrindu teisėjų kolegija konstatuoja, kad pirmosios instancijos teismo išvada, jog antstolė neturėjo teisės nepriimti vykdomojo rašto vykdyti pareiškėjo nurodomu pagrindu, t. y. kad vykdomąjį raštą vykdyti antstolei pateikė tam įgaliojimų neturintis asmuo, yra pagrįsta tinkamu bylos aplinkybių nustatymu ir įvertinimu bei tinkamu vykdymo procesą reglamentuojančių

proceso teisės normų taikymu, todėl pripažįstama teisėta.

35. Tuo tarpu apeliacinės instancijos teismo išvada, kad advokato padėjėja D. N. neturėjo teisės Vilniaus miesto apylinkės teismo 2012 m. vasario 14 d. vykdomąjį raštą pateikti vykdyti antstolei, o antstolė, priimdama vykdyti šį vykdomąjį dokumentą, netinkamai įvertino 2020 m. gruodžio 30 d. atstovavimo sutartyje Nr. 20-637 I. T. Lietuvos vežėjų profesinei sąjungai suteiktų įgaliojimų apimtį, padaryta netinkamai, pernelyg siaurai ir formaliai įvertinus atstovaujamojo ir atstovo sudarytų atstovavimo santykius įtvirtinančių dokumentų – atstovavimo sutarties ir įgaliojimo – turinį bei kitas byloje nustatytas aplinkybes, todėl netinkamai pritaikius atstovaviną bei vykdymo procesą reglamentuojančias teisės normas.

Dėl bylos procesinės baigties ir bylinėjimosi išlaidų

36. Šioje nutartyje išdėstytų argumentų pagrindu teisėjų kolegija konstatuoja, kad nutarties 35 punkte nurodyti pažeidimai sudaro pagrindą panaikinti apeliacinės instancijos teismo nutartį, nes šie pažeidimai lėmė neteisėto procesinio sprendimo (nutarties) priėmimą.
37. Konstatavus pirmosios instancijos teismo išvados, kad antstolė neturėjo teisės nepriimti vykdomojo rašto vykdyti pareiškėjo nurodomu pagrindu, t. y. kad vykdomąjį raštą vykdyti antstolei pateikė tam įgaliojimų neturintis asmuo, teisėtumą ir pagrįstumą, pirmosios instancijos teismo procesinis sprendimas (nutartis) paliekamas nepakeistas.
38. Nustačiusi apeliacinės instancijos teismo procesinio sprendimo (nutarties) panaikinimo pagrindą, teisėjų kolegija konstatuoja, kad kiti kasacinio skundo argumentai teisinės reikšmės bylos baigčiai neturi, todėl dėl jų nepasisako.
39. Tenkinus suinteresuoto asmens Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos kasacinį skundą, panaikinus apeliacinės instancijos teismo nutartį ir palikus galioti pirmosios instancijos teismo sprendimą, suinteresuotas asmuo įgyja teisę į bylinėjimosi išlaidų, patirtų apeliacinės instancijos ir kasaciniame teisme, atlyginimą (CPK 93 straipsnio 2, 5 dalys). Suinteresuotas asmuo nepateikė duomenų, patvirtinančių turėtas bylinėjimosi išlaidas apeliacinės instancijos ir kasaciniame teisme, todėl jam bylinėjimosi išlaidos neatlyginamos.
40. Kasaciniame teisme pažyma apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, nebuvo rengiama, todėl šių išlaidų atlyginimo klausimas nesprendžiamas (CPK 96 straipsnio 6 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija,
vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 3 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2023 m. balandžio 4 d. nutartį ir palikti galioti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. gruodžio 30 d. nutartį.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Gražina Davidonienė

Donatas Šernas

Algirdas Taminskas